

Societat | | Actualitzat el 25/10/2018 a les 17:57

Suso de Toro: «L'únic exèrcit dels catalans és la capacitat de resistència i obstinació»

L'escriptor galleg veu "desitjable però difícil" la república catalana, carrega contra Felip VI i considera que les elits de l'Estat "volen la unitat d'Espanya perquè no se'ls acabi el xollo"

Suso de Toro, a la sala d'actes del Centre Cultural el Casino de Manresa | Xavier Serrano

És galleg i galleguista. Excomunista: "era el que tocava llavors", sol dir. Es va llicenciar en Art modern i contemporani. Mentre estudiava treballava al bar familiar on els policies anaven a "xulejar-lo" per la seva activitat política antifranquista. Li han publicat 34 llibres de novel·la, assaig i teatre, sempre en galleg, tot i que ha estat traduït a múltiples llengües. L'últim, la novel·la "Fora de si", editat en català per Gregal.

Entre molts d'altres, va rebre el Premi nacional de narrativa el llengua espanyola. Ha rebut la Creu de Sant Jordi i ha recollit el Premi Internacional Joan B. Cendrós. El 2014 es va presentar de número 12 a les eleccions europees amb Els Pobles Decideixen.

- Als catalans, molt sovint se'ns diu que vivim en una societat dividida. A Galícia, la situació encara deu ser més flagrant, si més no idiomàticament.

- Té implicacions sociològiques i polítiques en determinats sectors socials d'àmbits artístics o intel·lectuals. El galleg és una llengua parlada per la gent de la cultura i per les classes socials

més baixes des del punt de vista econòmic.

- Tot i així, Galícia té un arrelament industrial fort -sobretot a la part costera- però, en canvi, és dels llocs on hi ha més feixistes.

- Per respondre a per què hi ha tants advocats, jutges, fiscals, militars i polítics gallecs amb aquesta ideologia ens hem de remuntar al fracàs històric de Galícia de finals del segle XV. En aquell moment, i degut a la mort d'Enric IV de Castella, es va desencadenar l'anomenada Batalla de Toro, un conflicte dinàstic entre Juana -la seva filla, casada amb el rei de Portugal- i Isabel la Catòlica -la germana. Va ser aquesta última la que es va quedar amb el tron, amb el suport de l'església de Toledo i de gran part de la noblesa de Castella. Això va tenir unes conseqüències devastadores pels defensors de la filla del rei difunt.

- Quines?

- Gran part de la noblesa gallega que l'havia defensat va ser decapitada, empresonada i, en el millor dels casos, els van prendre les terres i destruir els castells. És per això que molts d'ells es van exiliar a Portugal i el Regne Unit. Aquest episodi històric va suposar una ruptura absoluta de la continuïtat del regne de Galícia, perquè a partir de llavors, tot es va traslladar a la cort de Madrid. En aquest sentit, a partir de llavors, qui volia prosperar socialment havia de passar per la cort madrilenya. Des dels segadors fins als nobles. I això va provocar, juntament amb el cop d'estat de Ferran VII, que el galleguisme sigui, ara, un somni d'intel·lectuals.

- No té, doncs, ni base ni arrelament?

- Un país ha de tenir dirigents econòmics i socials que són als que encarreguen a una sèrie d'intel·lectuals que facin la seva feina; la política. En el cas espanyol parlem de comunitats exportadores, que són hereves d'un sistema basat en un regne i una cort. Una cort que es va forjar en època de Franco i que encara ara continua, amb les mateixes famílies. I això ho vaig corroborar mentre em documentava per escriure el llibre *Homes sense nom*.

- Ara que parla de la seva obra, cal destacar que dos dels llibres més recents que ha tret estan dedicats al procés català. L'últim, de fet, fa nou mesos que va sortir. Amb tot el que ha passat des de llavors, hi ha prou teca per fer-ne un altre?

- Penso que la vida mana molt, i jo vaig començar-me a interessar per Catalunya fa molts anys. De fet, l'any 2005 vaig treure el llibre *Una altra idea d'Espanya*, dedicat a Barcelona, en el qual, en tant que veí de Galícia, buscava models per a fer viable el meu país.

- Catalunya és un bon model a seguir?

- Des que vaig venir aquí als anys setanta, ja vaig veure aprendria moltes coses. I és que no oblidem que abans que Franco morís, les coses modernes i les idees democràtiques i llibertàries arribaven, ni més ni menys, que de Catalunya. De fet, als primers cantautors de Galícia qui els va editar els discos va ser el segell discogràfic català Edigsa. La Movida Madrileña -que no va ser res més que un procés planificat per reduir Espanya a Madrid- va intentar arraconar Catalunya. Però no ho va aconseguir, perquè Madrid és una ciutat enormement provinciana. I això està molt marcat amb la cultura de cort, enormement parasitària.

- A Catalunya s'hi va sentir bé, doncs.

- Era un lloc que sempre m'havia cridat l'atenció, tot i saber que la gent que ho vivia era molt diferent a mi i al meu ambient. Feien coses i sabien fer-les. I això em va obrir els horitzons fins al punt que en el meu diàleg polític mental hi havia tres peces: la d'Espanya i Madrid; la de Catalunya, i la de Galícia. La meva experiència com a escriptor és que a Catalunya sempre es valorava la meva feina, escrivís amb la llengua que escrivís. A Madrid, en canvi, això passava en un

segon pla i en el què indagaven -tenint en compte la seva cultura de corts- era en el meu origen i en qui i què tenia al darrere. Amb tot això, va arribar un moment que vaig pensar que l'únic país possible proper a mi era Catalunya.

- Creu que tot plegat arribarà a bon port?

- El que han tirat endavant els catalans és un experiment molt complex. Es van apoderar; es van fer amos de la seva terra i això, des del punt de vista històric, crea una situació molt complexa. A Madrid parlen dels polítics independentistes per una banda perquè els interessa reduir-ho a un problema entre polítics, però també perquè realment, sent com és Espanya [una societat incívica i desestructurada internament] no tenen la capacitat de pensar que els catalans són persones com ells: ciutadans que, ves per on, han decidit exercir la ciutadania. Han fet possible un canvi antropològic. Han canviat. Són diferents a com eren fa deu anys. Han assumit unes responsabilitats que havien delegat als dirigents del país. I això no és fàcil de gestionar políticament.

- Hi ha conflictes interns.

- No hem de perdre de vista que el problema principal és l'Estat espanyol, però, efectivament, aquesta situació d'opressió genera unes conseqüències dintre del país. Quan estàs oprimint discuteixes amb els teus, et sents desesperat i a més interioritzes un sentiment de culpa. I això s'ha de racionalitzar. El que han fet els catalans els ha portat a un lloc meravellós, en termes humans, que els fa ser únics a tot Europa. I això a Madrid no ho entenen; no comprenen que els polítics estiguin conduïts per la societat. I encara menys volen acceptar que els catalans han fet una revolució democràtica. Per tant, fer política en el marc d'un estat que no et deixa fer la que tu vols, genera una tensió enorme que fa de molt mal resoldre. I més encara si es té en compte que l'estat en qüestió no és democràtic.

La sala s'ha omplert de gent per seguir l'entrevista a Suso de Toro. Foto: Xavier Serrano

- Hi ha més de dos milions de catalans i catalanes que ja han desconnectat d'Espanya...

- Sí. Han viscut mentalment aquesta desconnexió amb Espanya. El problema és si podran encaixar el seu somni dins de la realitat. I això, jo, ho veig complicat.

- Què és el que veu complicat?

- Imaginar una República Catalana separada, amb el seu propi banc, les seves forces armades, els seus límits... ho veig desitjable però difícil. I el que no es pot negar és que se la mereixerien, aquesta república. Però no hem d'oblidar que estem dins d'una Unió Europea que té un Estat espanyol que és demogràficament i històricament important, però que també ho és econòmicament. I no perquè sigui un país amb capacitat de produir, sinó perquè el deute que té és immens. La UE no es pot permetre la ruptura d'Espanya. Ella vol cobrar el seu deute. I si això no passa, es crearà un problema estratègic que podria acabar amb el projecte europeu. I això Europa no ho permetrà. I Alemanya encara menys.

- Estem davant d'un procés català infinit, doncs?

- La quid de la qüestió rau en com gestionar la posició d'una part de la societat catalana i de l'Estat. És un problema de correlació de forces i de la capacitat de fer mal que tingui la societat catalana mobilitzada. La de l'Estat ja l'hem vist.

- Violència.

- Sí. Però no només això. No podem oblidar que l'atac a Catalunya respon a un pla estratègic de fons: els bascos, als anys noranta, encara tenien un banc -el Bilbao-Bizcaia- i ara ja no el tenen; és a Madrid. Els catalans tenien un parell de bancs que ja no tenen; també els té Madrid. Això respon a una idea de nació que és Espanya. Totes les peces s'han mogut en una mateixa direcció i el que ha fet Catalunya fins ara ha estat un intent de supervivència dins de l'Estat espanyol. Sense èxit, perquè no respon als interessos de la cort. El problema és si els catalans tindran capacitat de fer foc, de fer mal. Com ells, que roben i piquen.

- I havia qui predicava el federalisme.

- Fa anys vaig participar en alguna iniciativa federalista. I vaig coincidir amb una sèrie de gent que vaig veure, en el marc de l'1-O, criticant i atacant la societat catalana mobilitzada. No els interessa, el federalisme. L'Estat ho vol tot i ho té tot. No donarà res a ningú. L'únic federalisme és el que es pacta, i per pactar s'ha de tenir poder polític propi i no sucursals a Madrid. L'únic exèrcit dels catalans és la capacitat de resistència i obstinació.

- En el fons la unitat d'Espanya no deixa de ser una coartada d'aquestes elits per mantenir tot el poder econòmic.

- Volen la unitat d'Espanya perquè no se'ls acabi el xollo. I dins d'aquesta Espanya hi ha províncies còmplices, províncies sotmeses i províncies rebels. Però només som això; províncies. En aquest sentit, el que mou anar contra Catalunya és l'enveja. Una enveja que lluny de ser d'admiració és de ressentiment.

- I a tot això s'hi suma la monarquia.

- La meua opinió personal sobre el Borbó actual és que es creu que realment és rei per la seva sang i que realment té dret a regnar sobre nosaltres. Es pensa que som els seus súbdits per un destí històric. I no ens n'hem d'estranyar: va ser educat pels militars i per l'Opus Dei. A banda, el seu pare -segons sembla- no va ser un bon pare però tampoc va ser un bon rei en el sentit d'educar un hereu.

- Vol dir que l'antic monarca no s'ho tenia tan cregut?

- Ell sabia que la seva situació històrica era precària. De fet, va ser rei perquè així ho va decidir Franco. Sabia que hi havia una conjuntura política complicada que després de la mort del dictador podria ser discutida. El que hi ha ara, però, s'ho creu de veritat. Estic segur que les coses no haurien arribat fins on ho han fet si hi hagués hagut Juan Carlos i Zapatero.

- Haurien anat millor?

- No. Ni millor ni pitjor. Haurien estat diferents. S'haurien conduït d'una altra manera. El que està clar és, però, que mai, en tota la història, hi ha hagut un Borbó bo. Sempre han estat uns autoritaris.